

УДК 373

TEACHING ART ACCORDING TO THE HUMANE AND AESTHETIC APPROACH**НАВЧАННЯ МИСТЕЦТВУ ЗА ГУМАННО-ЕСТЕТИСНИМ ПІДХОДОМ****Turchyn T. M. / Турчин Т. М.***d.t.s., prof. / д.п.н., проф.*

ORCID: 0000-0002-1052-7098

SPIN: +380-67-661-79-75

Prymachenko K. M. / Примаченко К. М.*студентка / student*

SPIN: +380-98-880-92-48

*Nizhyn Gogol State University, Nizhyn, Graphska, 2, 16600**Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, Ніжин, Графська, 2, 16600*

Анотація. У статті розповідається про застосування гуманно-естетичного підходу в модернізації мистецької освіти.

Ключові слова: гуманно-естетичний підхід, навчання, мистецтво, освіта, емоції, гуманізація.

Вступ.

Істотні соціальні, економічні, культурні зміни, що характеризують нині розвиток України, зумовлюють необхідність осучаснення існуючої системи освіти. Попри суттєві зрушення, реалії освітянського життя свідчать про певні його вади, зокрема такі, як надання переваги технократичним способам мислення у навчанні, що призводить до гіпертрофованого раціоналізму у світосприйманні дітей, перекося у бік становлення їх прагматичних потреб за рахунок духовних, недооцінка емоційно-естетичних важелів становлення особистості учнів.

Музична освіта, що є складовою загальної, покликана протидіяти цим негативним тенденціям. Сучасні умови розвитку суспільства, зокрема успіх музичного шоу-бізнесу в нашій країні, що сформував не тільки "смаки", але й стійке небажання дітей взагалі помічати всю сукупність мистецького багатства, накопиченого людством у ході багатовікової історії, з одного боку, а з іншого - об'єктивна виховна і розвивальна значущість мистецтва, - спричиняють принципово нові вимоги до музичної освіти, необхідність пошуку засобів оновлення початкової її ланки, де закладаються основи музичної культури дітей.

Необхідним чинником модернізації мистецької освіти в Україні ми вважаємо наукове обґрунтування провідного педагогічного підходу щодо її оновлення та прогресивного розвитку. В якості такого визначено гуманно-естетичний підхід, який зумовлено зростанням людського фактору у цивілізаційних процесах та визнанням ролі естетичного начала у формуванні школярів.

Основний текст.

Навчання, що відповідає гуманно-естетичному підходу, передбачає актуалізацію емоційної сфери дитини. Специфіка мистецтва полягає у

відображенні важливих внутрішніх аспектів життя, зокрема, через розкриття внутрішнього світу людини, через втілення в мистецьких образах суспільно важливих і типових людських переживань, ідей, почуттів. Величезна сила впливу мистецтва в тому, що вона найбільш тонко, проникливо і яскраво виражає переживання людини, їхнє становлення, динаміку, розвиток[3, с.45].

Використання на уроці найрізноманітніших методів створює можливість більш глибокого співпереживання дітьми мистецтва, розуміння переданих у ній думок, почуттів. Учитель має володіти гуманістичною педагогікою, бути артистом, який “заражає” дітей своєю любов’ю до мистецтва, наповнює їх естетичною радістю.

Прояву творчої активності на уроці мистецтва мають сприяти умови, створені для кожного молодшого школяра. При осягненні творчого характеру мистецької діяльності особливу роль слід відводити мистецькому мисленню. Розвиток таких елементів творчого мислення, як образність, уява, фантазія, активізують емоційно-чуттєву сферу дитини. Учень має відчувати радість творчості, яка розвиває емоційний відгук на мистецтво.

Для успішного мистецького навчання учнів у класі повинна бути створена атмосфера свободи вибору, ситуація активного спілкування і природного самовираження, взаєморозуміння, саморозвитку особистості, радість спільної праці. Гуманно-естетичний підхід народжується там, де учитель любить кожну дитину, розуміє і приймає її такою, якою вона є, уміє відчувати духовний світ школяра. Запропонований для дітей цікавий мистецький матеріал, пробудження й підтримка творчого ставлення та пізнавальний інтерес до будь-якого виду мистецької діяльності сформує здатність глибокого сприймання і переживання емоційно-естетичного змісту мистецтва, розуміння її зв’язку із життям, усвідомленням образності і виразності мистецького твору[3].

Надзвичайно важливо, аби під час естетичного сприйняття мистецьких творів у дитини виникли художні асоціації; це спонукає до оцінювання, порівняння, узагальнення, що веде до усвідомлення зв’язку між змістом і засобами мистецької виразності творів.

Сутність виокремленого нами провідного педагогічного підходу щодо оновлення мистецької освіти полягає у максимальному розкритті потенційних можливостей кожної дитини, ставленням до неї як до найвищої цінності, визнанням права на особисту думку, позицію, мислення, виявлення своїх мистецьких здібностей. Учень не повинен залишатися провідником ідей учителя, він має бути “... творцем власної діяльності, що передбачає не тільки “врахування”, але й “включення” його особистісних функцій у мистецько-освітній процес, розвиток неповторного суб’єктивного, емоційно-особистісного ставлення до мистецтва, самого себе і своєї діяльності”[2].

Причини, які впливають на виникнення відчуття прекрасного, красивого, однакові для всіх, його багатство та багатогранність невичерпні. Проблема полягає в тому, що саме з цього багатства обере для себе молода людина, які грані та аспекти прекрасного вона сприймає. Сутність відчуття прекрасного – у його тісному зв’язку з розвитком інтелекту, інтуїції, здатності бачити у навколишньому світі те, що інші не помічають[1, с. 134]. Тому до формування

естетичного на уроках мистецтва треба підходити систематично, і викладати предмети мистецтва у відповідності до їх внутрішньої сутності.

Гуманна педагогіка – це та, яка може наблизити дитину до пізнання самих себе. Обов'язок учителя – дати радість пізнання. Учитель – творець, який дозволяє дитині відкрити саму себе. У справжнього учителя уроки не для дітей, а з дітьми. Учитель повинен перестати бути над учнем, жорстко регламентувати і одночасно визначати його розвиток і пізнання. Він має допомогти кожній дитині сконструювати та реалізувати оптимальний шлях пізнання розвитку на основі індивідуальної сутності. Час об'єктивно вимагає зміни ролей і місця учителя в навчальному процесі. З огляду на ряд обставин, і насамперед на наявність інноваційних технологій в освіті (інформаційних, проектних тощо), учитель має бути партнером у навчанні і розвитку. Гуманна педагогіка визначає характер учителя у таких якостях: доброта, щирість тощо [2, с. 17].

Висновки.

Отже, застосування гуманно-естетичного підходу в модернізації мистецької освіти надасть особистості життєвого сенсу, відчуття задоволення від навчання. Предмети мистецтва з'єднують масову школу і високу культуру, набудуть доступного характеру отримання більш якісної художньої освіти, а значить і естетичного удосконалення людини. Гуманно-естетичний підхід визнає учня активним суб'єктом мистецько-освітнього процесу з розвинутою емоційно-чуттєвою сферою в поєднанні з розумом, і завдяки цьому дитина стане носієм істини, добра, краси. Відповідно до такого погляду процеси і зміни, що відбуваються у внутрішньому світі учня, стають головними орієнтирами у виховній діяльності педагога. Впровадження гуманно-естетичного підходу в мистецьке навчання має сприяти формуванню в учнів активно-пізнавальної позиції, створенню атмосфери психологічного комфорту, взаємної підтримки, довіри, співтворчості, почуттєвої щирості у висловлюваних враженнях від кожного сприйнятого мистецького твору.

Література:

1. Малицька О. Естетичне виховання майбутніх учителів у особистісно-орієнтованому освітньому процесі// Педагогіка: зб. наук. праць Бердянського педагогічного університету (педагог. науки). Бердянськ ..БДПУ, 2005. №4 220 с.
2. Турчин Т.М. Початкова музична освіта: проблеми модернізації: Монографія. Чернігів: ПАТ “ПВК “Десна”, 2013. 368 с.
3. Турчин Т.М. Педагогіка мистецтва: навчальний посібник. Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2015. 272 с.

Abstract. *The article describes the application of a humane and aesthetic approach in the modernization of art education.*

Key words: *the humane and aesthetic approach, education, art, education, emotions, humanization.*

Науковий керівник: д.п.н., проф. Турчин Т.М.

Стаття відправлена: 30.11. 2020 р.

© Турчин Т. М., Примаченко К. М.